

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 12. apríla 2016*

Vec C-601/14

**Európska komisia
proti**

Talianskej republike

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Smernica 2004/80/ES — Odškodňovanie obetí trestných činov — Článok 12 — Neexistencia všeobecného systému odškodňovania obetí akéhokoľvek druhu úmyselného násilného trestného činu spáchaného na území Talianska — Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti“

1. Európska komisia svojím návrhom požaduje, aby Súdny dvor určil, že Talianska republika si tým, že nestanovila systém odškodnenia obetí všetkých trestných činov patriacich medzi úmyselné násilné trestné činy spáchaných na území Talianska, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov**.
2. Talianska republika vo svojom vnútroštátnom práve stanovuje, že takéto odškodnenie je možné výlučne pre niektoré trestné činy, ktoré patria medzi úmyselné násilné trestné činy, ako sú teroristické činy alebo trestné činy spojené s mafiou.
3. V týchto návrhoch uvediem dôvody, na základe ktorých si myslím, že táto žaloba o nesplnenie povinnosti je dôvodná.

I – Právny rámec

A – Právo Únie

4. Odôvodnenie 3 smernice 2004/80 uvádza, že „Európska Rada na svojom stretnutí v Tampere dňa 15. a 16. októbra 1999 vyzvala k vypracovaniu minimálnych štandardov ochrany obetí trestných činov, najmä pokiaľ ide o prístup obetí trestných činov k spravodlivosti a ich právach na odškodnenie za škody, vrátane nákladov na právnu pomoc“.
5. Podľa odôvodnenia 6 tejto smernice „obete trestných činov v Európskej únii by mali mať právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za zranenia, ktoré utrpeli, bez ohľadu na to, kde v Európskom spoločenstve bol trestný čin spáchaný“.

* Jazyk prednesu: francúzština.

** Ú. v. ES L 261, 2004, s. 15; Mím. vyd. 19/007, s. 65.

6. Odôvodnenie 7 uvedenej smernice znie:

„Smernica vytvára systém spolupráce na uľahčenie prístupu obetí trestných činov k odškodneniu v cezhraničných situáciách, ktorý by mal fungovať na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach. Preto by mal mechanizmus odškodnenia existovať vo všetkých členských štátoch.“

7. V kapitole I, nazvanej „Prístup k odškodneniu v cezhraničných situáciách“, článok 1 smernice 2004/80 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, že ak bol násilný úmyselný trestný čin spáchaný v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom má žiadateľ o odškodnenie zvyčajne trvalé bydlisko, má žiadateľ právo predložiť žiadosť inštitúcii alebo akémukoľvek inému orgánu v druhom členskom štáte.“

8. Kapitola II s názvom „Vnútroštátne systémy odškodňovania“ obsahuje jediný článok. Podľa článku 12 tejto smernice:

„1. Pravidlá prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách vypracované touto smernicou fungujú na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach.

2. Všetky členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne pravidlá ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre obeť.“

9. Napokon článok 18 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty prijímú zákony, iné predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 1. januára 2006, s výnimkou článku 12 ods. 2, v prípade ktorého je dátumom zhody 1. júl 2005. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou sa uplatňujú len na žiadateľov, ktorých zranenia boli spôsobené trestnými činmi spáchanými po 30. júni 2005.

...“

B – *Talianske právo*

10. Smernica 2004/80 bola do talianskeho právneho poriadku prebratá prostredníctvom decreto legislativo n. 204, attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all'indennizzo delle vittime di reato (legislatívny dekrét č. 204 o uplatnení smernice 2004/80/ES o odškodňovaní obetí trestných činov), z 9. novembra 2007^{***}, decreto ministeriale n. 222, regolamento ai sensi dell'articolo 7 del decreto legislativo n. 204/2007 (ministerský dekrét č. 222 o nariadení v zmysle článku 7 legislatívneho dekrétu č. 204/2007), z 23. decembra 2008^{****}.

11. Talianska republika vo svojom vyjadrení k žalobe taxatívne uviedla špeciálne zákony upravujúce poskytnutie odškodnenia na náklady štátu v prospech obetí niektorých foriem úmyselných násilných trestných činov.

^{***} Riadna príloha ku GURI č. 261 z 9. novembra 2007, ďalej len „legislatívny dekrét“ č. 204/2007“.

^{****} GURI č. 108 z 12. mája 2009.

12. Týmito špeciálnymi zákonmi sú:

- legge n. 466 – recante norme in ordine a speciali elargizioni a favore di categorie di dipendenti pubblici e di cittadini vittime del dovere o di azioni terroristiche (zákon č. 466 stanovujúci pravidlá týkajúce sa špeciálneho odškodnenia poskytnutého niektorým kategóriám verejných zamestnancov a občanov, ktorí sú obeťami trestných činov pri výkone služby alebo teroristických činov) z 13. augusta 1980 **** (články 3 a 4),
- legge n. 302 – recante norme a favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata (zákon č. 302 stanovujúci opatrenia v prospech obetí terorizmu a organizovanej kriminality) z 20. októbra 1990 ***** (články 1, 3 až 5),
- decreto legge n. 419 – recante istituzione del Fondo di sostegno per le vittime di richieste estorsive convertito dalla legge 18 febbraio 1992, n. 172 (zákonný dekrét č. 419 – zmenený zákonom č. 172 z 18. februára 1992 – zavádzajúci Fond na podporu obetí vydierania), z 31. decembra 1991 ***** (článok 1),
- legge n. 340 – recante norme per l'estensione dei benefici di cui agli articoli 4 e 5 della legge n. 302/1990, ai familiari delle vittime del disastro aereo di Ustica (zákon č. 340 stanovujúci pravidlá týkajúce sa rozšírenia odškodnení stanovených v článkoch 4 a 5 zákona č. 302/1990 na členov rodín obetí leteckej katastrofy v Ustica), z 8. augusta 1995 ***** (článok 1 – ktorý sa odkazuje na články 4 a 5 zákona č. 302/1990),
- legge n. 108 – recante disposizioni in materia di usura (zákon č. 108 zavádzajúci ustanovenia v oblasti úžery) zo 7. marca 1996 ***** (články 14 a 15),
- legge n. 70 – recante benefici per le vittime della cosiddetta „Banda della Uno Bianca“ (zákon č. 70 stanovujúci odškodnenie v prospech obetí „bandy bieleho Fiatu Uno“) z 31. marca 1998 ***** (článok 1 – ktorý odkazuje na články 1 a 4 zákona č. 302/1990),
- legge n. 407 – recante nuove norme in favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata (zákon č. 407 stanovujúci nové opatrenia v prospech obetí terorizmu a organizovanej kriminality) z 23. novembra 1998 ***** (článok 2),
- legge n. 44 – recante disposizioni concernenti il Fondo di solidarietà per le vittime delle richieste estorsive e dell'usura (zákon č. 44 o ustanoveniach týkajúcich sa Fondu solidarity pre obeť vydierania alebo úžery) z 23. februára 1999 ***** (články 3 a 6 až 8),
- decreto del presidente della Repubblica n. 510, regolamento recante nuove norme in favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata (dekrét prezidenta republiky č. 510 stanovujúci nové opatrenia v prospech obetí terorizmu a organizovanej kriminality), z 28. júla 1999 ***** (článok 1),

**** GURI č. 230 z 22. augusta 1980.

***** GURI č. 250 z 25. októbra 1990.

***** GURI č. 49 z 28. februára 1992.

***** GURI č. 192 z 18. augusta 1995.

***** Riadna príloha ku GURI č. 58 z 9. marca 1996.

***** GURI č. 80 zo 6. apríla 1998.

***** GURI č. 277 z 26. novembra 1998.

***** GURI č. 51 z 3. marca 1999.

***** GURI č. 4 zo 7. januára 2000.

- legge n. 512 – recante istituzione del Fondo di rotazione per la solidarietà alle vittime dei reati di tipo mafioso (zákon č. 512 vytvárajúci prevádzkový kapitál pre Fond solidarity s obeťami trestných činov mafiánskeho typu) z 22. decembra 1999***** (článok 4),
- decreto legge n. 13 – recante disposizioni urgenti in favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata; convertito con modificazioni dalla legge n. 56/2003 (zákonný dekrét č. 13 stanovujúci naliehavé opatrenia v prospech obetí terorizmu a organizovanej kriminality—zmenený so zmenami a doplneniami zákonom č. 56/2003) zo 4. februára 2003*****,
- legge n. 228 – recante misure contro la tratta di persone, che istituisce il Fondo per le misure anti-tratta e uno speciale programma di assistenza per le vittime dei reati previsti dagli articoli 600 e 601 del codice penale (zákon č. 228 ustanovujúci opatrenia proti obchodu s ľuďmi vytvárajúci Fond pre opatrenia proti obchodu s ľuďmi a špeciálny asistenčný program obeťami trestných činov uvedených v článkoch 600 a 601 Trestného zákonníka), z 11. augusta 2003***** , zmenený a doplnený decreto legislativo n. 24, articolo 6 (zákonný dekrét č. 24, článok 6), zo 4. marca 2014***** ,
- decreto legge n. 337 – recante disposizioni urgenti in favore delle vittime militari e civili di attentati terroristici all'estero: convertito con modificazioni dalla legge n. 369/2003 (zákonný dekrét č. 337; stanovujúci naliehavé opatrenia v prospech vojenských a civilných obetí atentátov spáchaných v zahraničí – zmenený so zmenami a doplneniami zákonom č. 369/2003) z 28. novembra 2003***** (článok 1),
- legge n. 206 – recante nuove norme in favore delle vittime del terrorismo e delle stragi di tale matrice (zákon č. 206 zavádzajúci nové pravidlá v prospech obetí terorizmu a vraždenia teroristickej povahy) z 3. augusta 2004***** (článok 1),
- legge n. 266 – legge finanziaria 2006 (zákon č. 266 o rozpočte na rok 2006) z 23. decembra 2005***** , ktorý vo svojom článku 1 ods. 563 až 565 obsahuje ustanovenia stanovujúce vyplatenie pomoci obeťami trestných činov pri výkone služby, osobám v podobnom postavení a členom ich rodín,
- legge n. 91 – recante norme in favore dei familiari superstiti degli aviatori italiani vittime dell'eccidio avvenuto a Kindu l'11 novembre 1961 (zákon č. 91 stanovujúci opatrenia v prospech členov rodín talianskych letcov, ktorí prežili masaker v Kindu z 11. novembra 1961) z 20. februára 2006***** ,
- decreto del presidente della Repubblica n. 243 – regolamento concernente termini e modalità di corresponsione delle provvidenze alle vittime del dovere ed ai soggetti equiparati (dekrét prezidenta republiky č. 243 o lehotách a spôsoboch vyplatenia pomoci obeťami trestných činov pri výkone služby a osobám v podobnom postavení) zo 7. júla 2006***** ,

***** GURI č. 6 z 10. januára 2000.

***** GURI č. 80 z 5. apríla 2003.

***** GURI č. 195 z 23. augusta 2003.

***** GURI č. 60 z 13. marca 2014.

***** GURI č. 8 z 12. januára 2004.

***** GURI č. 187 z 11. augusta 2004.

***** Riadna príloha ku GURI č. 302 z 29. decembra 2005.

***** GURI č. 62 z 15. marca 2006.

***** GURI č. 183 z 8. augusta 2006.

— decreto legge n. 187 recante misure urgenti in materia di sicurezza, convertito con modificazioni dalla legge n. 217/2010 (zákonný dekrét č. 187, stanovujúci naliehavé opatrenia v oblasti bezpečnosti – zmenený so zmenami a doplneniami zákonom č. 217/2010) z 12. novembra 2010***** , medzi ktorými v článku 2a vytvorenie „Fondu občianskej solidarity“ v prospech obetí trestných činov spáchaných pri príležitosti alebo z dôvodu športových podujatí alebo podujatí inej povahy.

13. Zákonný dekrét č. 204/2007 odkazuje, pokiaľ ide o materiálne podmienky poskytnutia odškodnenia na náklady Talianska, na špeciálne zákony stanovujúce formy odškodnenia obetí trestných činov spáchaných na území štátu. Tieto osobitné zákony sa však nevzťahujú na všetky typy úmyselných násilných trestných činov. Neexistuje ani špeciálny zákon, ktorý by zabezpečoval spravodlivé a primerané odškodnenie obeť trestného činu týkajúceho sa sexuálneho násillia v zmysle článku 12 smernice 2004/80.

II – Konanie pred podaním žaloby

14. Komisia listom z 20. júna 2011 oznámila Talianskej republike, že zistila, že jej právna úprava nestanovovala všeobecný systém odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov, čo bolo podľa nej v rozpore s tým, čo požaduje článok 12 ods. 2 smernice 2004/80. Talianska republika v odpovedi na tento list Komisii v liste z 11. októbra 2011 uviedla, že sa domnievala, že táto smernica zverovala členským štátom na účely prebratia tohto ustanovenia širokú mieru voľnej úvahy.

15. Komisia sa ďalej domnievala, že Talianska republika nesprávne prevzala uvedenú smernicu a 25. novembra 2011 zaslala Talianskej republike výzvu, aby predložila svoje pripomienky k tomuto bodu.

16. Talianska republika vo svojej odpovedi zo 14. mája 2012 prezentovala návrh legislatívnych opatrení určených na vytvorenie všeobecného systému odškodnenia. Tento návrh predpokladal vytvorenie solidárneho fondu na odškodnenie obetí úmyselných trestných činov spáchaných na území štátu, ktoré spôsobili smrť alebo vážne alebo veľmi vážne ublíženie na zdraví. Keďže nijaký legislatívny kalendár nebol pre tento návrh predložený, Komisia nemohla ukončiť konanie pred podaním žaloby. Talianske úrady boli o ňom informované na stretnutí 25. novembra 2012.

17. Talianska republika listom z 24. januára 2013 informovala Komisiu, že z dôvodu vládnej krízy a predpokladaného rozpustenia talianskeho parlamentu, ktoré z nej vyplynulo, nebolo možné prijať návrh zákona, ale že sa tak stane po nástupe novej vlády do funkcie. Tento list neobsahoval nijaký oficiálny legislatívny kalendár.

18. Talianska republika informovala Komisiu o skutočnosti, že Tribunale ordinario di Firenze (súd vo Florencii, Taliansko) predložil Súdному dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu článku 12 smernice 2004/80 (vec, v ktorej bolo vydané uznesenie z 30. januára 2014, C., C-122/13, EU:C:2014:59), navrhujúcu počkať na rozhodnutie Súdneho dvora v tejto veci pred pokračovaním v konaní, ktoré iniciovala Komisia.

19. Komisia vydala 17. októbra 2013 odôvodnené stanovisko doručené Talianskej republike 18. októbra 2013, v ktorom vyzvala talianske úrady, aby prijali opatrenia nevyhnutné na zosúladenie sa s článkom 12 smernice 2004/80 v lehote dvoch mesiacov od posledného uvedeného dátumu.

20. Vo svojej odpovedi doručenej Komisii 18. decembra 2013 Talianska republika pripomenula, že považovala za vhodné počkať na rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C-122/13 na účely zohľadnenia prípadných informácií Súdneho dvora týkajúcich sa článku 12 smernice 2004/80.

***** GURI č. 265 z 12. novembra 2010.

21. Súdny dvor v tejto veci v uznesení***** konštatoval, že nie je zjavne príslušný odpovedať na otázky položené Tribunale ordinario di Firenze (súd vo Florencii). Komisia rozhodla podať na Súdny dvor žalobu o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 druhého odseku ZFEÚ.

III – Žaloba

22. Svojou žalobou Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

- určil že Talianska republika si tým, že neprijala všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie existencie systému odškodňovania obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, a
- uložil Talianskej republike povinnosť nahradiť trovy konania.

23. Talianska republika navrhuje, aby Súdny dvor:

- zamietol žalobu a
- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

24. Návrhom podaným do kancelárie Súdneho dvora 27. apríla 2015 Rada Európskej únie podala návrh na vstup do konania ako vedľajší účastník na podporu návrhov Komisie. Rozhodnutím z 22. mája 2015 predseda Súdneho dvora vyhovel tomuto návrhu.

IV – Argumentácia účastníkov konania

25. Komisia vytýka Talianskej republike, že vo svojom právnom poriadku upravila systém odškodňovania výlučne pre obete niektorých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy, zatiaľ čo podľa nej článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 ukladá vytvorenie takého systému odškodnenia pre obete všetkých trestných činov, ktoré spadajú medzi tieto trestné činy.

26. Komisia pripomína, že podľa odôvodnení 2 a 6 je cieľom smernice 2004/80 zabezpečiť obetiam trestných činov v Únii právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za zranenia, ktoré utrpeli, bez ohľadu na to, kde v Únii bol trestný čin spáchaný. Jedná sa tu o dôsledok slobody pohybu osôb.

27. Ďalej vysvetľuje, že táto smernica zavádza postup spolupráce, ktorý má umožniť týmto obetiam jednoduchší prístup k odškodneniu v cezhraničných situáciách. To je dôvod, pre ktorý kapitola I tejto smernice stanovuje pravidlá týkajúce sa prístupu k odškodneniu v takýchto situáciách, zatiaľ čo kapitola II tej istej smernice, obsahujúca len samotný článok 12, uvádza ustanovenia uplatniteľné na vnútroštátne systémy odškodnenia. Tieto systémy sú teda základom umožňujúcim riadne fungovanie postupu spolupráce. Článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 teda ukladá členským štátom, aby si vytvorili takýto systém.

28. V tejto súvislosti nestačí, aby členské štáty, v ktorých neexistoval systém odškodnenia, si takýto systém vytvorili. Členské štáty musia podľa Komisie zabezpečiť, aby systém odškodňovania obetí vytvorený na ich území mal charakteristiky uložené smernicou 2004/80, teda aby zabezpečoval spravodlivé a primerané odškodnenie pre obete a aby pokrýval kategóriu trestných činov uvedených v tejto smernici. Komisia spresňuje, že uvedená smernica riadne stanovuje určitý druh trestných činov, a to úmyselné násilné trestné činy.

***** Pozri uznesenie z 30. januára 2014, C. (C-122/13, EU:C:2014:59).

29. Pokiaľ ide špeciálne o tento pojem, Komisia sa v podstate domnieva, že ak smernica 2004/80 nedefinuje tento druh trestných činov, pričom ponecháva túto právomoc vnútroštátnemu zákonodarcovi, nič to nemení na tom, že článok 12 ods. 2 tejto smernice neponecháva nijakú mieru voľnej úvahy členským štátom, pokiaľ ide o pôsobnosť vnútroštátneho systému odškodnenia. Táto pôsobnosť by totiž mohla zodpovedať len všetkým úmyselným násilným trestným činom, ktoré sú ako také definované v trestnom práve hmotnom každého členského štátu.

30. Jediná miera voľnej úvahy, ktorou disponujú členské štáty na účely vytvorenia systému odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov, ako to požaduje zákonodarca Únie, by spočívala v kvalifikácii trestných činov ako úmyselných a násilných. Inými slovami sa Komisia domnieva, že ak je raz trestný čin definovaný vo vnútroštátnom trestnom práve ako úmyselný násilný trestný čin, automaticky spadá do kategórie trestných činov, pre ktoré smernica 2004/80 ukladá vytvorenie systému odškodnenia obetí. Komisia napríklad uvádza, že trestné činy ako zabitie alebo sexuálne násilie nemôžu byť so zreteľom na ich podstatné prvky z tohto dôvodu vylúčené z pôsobnosti tejto smernice.

31. Znenie európskeho dohovoru o odškodnení obetí násilných trestných činov podpísaného v Štrasburgu 24. novembra 1983 potvrdzuje správnosť tejto analýzy, pričom smernica 2004/80 sa v jej odôvodnení 8 jasne inšpirovala týmto dohovorom. Podľa tohto dohovoru prípady sexuálneho násilia budú zahrnuté do kategórie úmyselných násilných trestných činov, čo potvrdzuje, že istotne všetky úmyselné a násilné trestné činy musia nevyhnutne byť zahrnuté do tejto kategórie.

32. Komisia tiež vysvetľuje, že nijaké ustanovenie smernice 2004/80 nestanovuje, že členské štáty môžu obmedziť výhodu odškodnenia na obe niektorých úmyselných násilných trestných činov. Domnieva sa, že takéto obmedzenie by viedlo k pripusteniu, že zatiaľ čo by všetky boli považované za úmyselné násilné trestné činy, len niektoré by vyvolávali pocit zraniteľnosti, spôsobovali traumatický šok, mali by za následok finančné problémy, narušovali by každodenný život alebo ohrozovali by budúcnosť obetí, pričom týmto by sa odôvodňovalo odškodnenie členským štátom.

33. Ak sa podľa Komisie okrem toho domnievame, že členské štáty disponujú mierou voľnej úvahy, pokiaľ ide o voľbu úmyselných násilných trestných činov, ktoré by mohli byť predmetom odškodnenia štátom podľa článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, viedlo by to k vytvoreniu diskriminácie medzi obeťami úmyselných násilných trestných činov v Únii, keďže odškodnenie po trestnom čine spadajúcom do tejto kategórie by sa mohlo meniť v jednotlivých členských štátoch podľa toho, či ponúkajú rozšírenú ochranu alebo ako na talianskom území, obmedzenú ochranu práva na odškodnenie. Okrem toho by tým bol systém cezhraničnej spolupráce, vytvorený touto smernicou, zbavený akejkoľvek praktickej užitočnosti.

34. Komisia nakoniec vysvetľuje, že výklad, ktorý navrhuje, nemá za cieľ zasahovať do vlastných právomocí vnútroštátneho zákonodarcu, lebo neupravuje otázky spojené s rozšírením priznanej ochrany, pokiaľ ide o nahraditeľnú ujmu (morálna ujma, majetková ujma, dlhodobá invalidita, choroba, psychická ujma), stupeň úmyslu (zohľadnenie nedbalostného ublíženia na zdraví), podmienky prístupu k odškodneniu (obete a členovia rodiny obete), formu odškodnenia (páchateľom trestného činu alebo subsidiárnymi formami odškodnenia členským štátom, zamestnávateľom alebo poisťovňou), výšku odškodnenia (tabuľka stanovujúca vopred určenú finančnú hodnotu pre každý typ ujmy, zníženie odškodnenia v prípade prispenia k ujme) a procesné podmienky prístupu k odškodneniu (lehota pre prípravu a/alebo podanie návrhu na odškodnenie).

35. Talianska republika najprv uvádza, že je v pokročilom štádiu vypracovávania legislatívneho návrhu v oblasti, ktorý je predmetom tejto žaloby.

36. Ďalej uvádza dôvody, pre ktoré sa domnieva, že výklad zastávaný Komisiou nie je správny. Talianska republika sa tiež opiera o právny základ smernice 2004/80 na účely vymedzenia povinnosti, ktorú majú členské štáty podľa článku 12 ods. 2 tejto smernice. Pripomína, že táto smernica bola pri neexistencii špecifických ustanovení prijatá na základe článku 308 ES (teraz článok 352 ZFEÚ). To má podľa Talianskej republiky za následok, že Únia pri prijatí tejto smernice v roku 2004 nemala a naďalej nemá právomoc upravovať procesné konanie a konanie vo veci samej týkajúce sa násilných trestných činov podľa vnútroštátneho práva, a to aj pokiaľ ide o ich špeciálne majetkové dôsledky. Rozumiem, že Talianska republika sa domnieva v rozsahu, v akom je smernica 2004/80 založená na článku 308 ES a v akom smeruje k umožneniu voľného pohybu osôb, že Únia nemôže uložiť členským štátom povinnosť vytvoriť všeobecný systém odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov, ale výlučne sa obmedziť na uloženie povinnosti týmto štátom zohľadniť cezhraničné situácie v tejto oblasti poskytnutím prístupu občanom Únie k systému odškodnenia prípadne stanovenému vnútroštátnym právom. Inými slovami, článok 12 ods. 2 tejto smernice 2004/80 nevytvára nijakú povinnosť vytvoriť systém odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov.

37. Talianska republika sa totiž domnieva, že nie je možné konštatovať nesplnenie povinnosti, keďže vnútroštátne právo, ktoré už upravuje početné formy odškodnenia pre viaceré trestné činy spadajúce medzi úmyselné násilné trestné činy, poskytuje prístup štátnym príslušníkom ostatných členských štátov k týmto formám odškodnenia.

38. Ak by podľa Talianskej republiky Súdny dvor súhlasil s názorom Komisie, podľa ktorého článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 zaväzuje členské štáty upraviť všeobecný systém odškodnenia obetí všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy, bolo by vhodné preskúmať platnosť tejto povinnosti, lebo nie je stanovená nijakým špecifickým ustanovením zmlúv a nemôže byť ani vyvodená z klauzuly „subsidiárnych právomocí“ v zmysle článku 308 ES, pričom tento článok nemôže na základe zásady proporcionality viesť k rozšíreniu právomocí Únie na výlučne vnútroštátne otázky. Talianska republika sa po pripomenutí judikatúry Súdného dvora, podľa ktorej „ak totiž neexistuje ustanovenie Zmluvy o FEÚ, ktoré by to výslovne dovoľovalo, členský štát nie je oprávnený odvolávať sa na protiprávnosť smernice, ktorej je adresátom, ako prostriedku obrany proti žalobe o nesplnenie povinnosti spočívajúcej v nevykonaní tejto smernice“^{*****}, však domnieva, že článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 je postihnutý zvlášť závažným a zjavným porušením v zmysle tejto judikatúry, ktorý by jej umožnil odvolávať sa na protiprávnosť tohto ustanovenia^{*****}.

39. V prípade, ak by Súdny dvor rozhodol, že uvedené ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť vytvoriť všeobecný systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, Talianska republika tvrdí, že tieto štáty si však zachovávajú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o určenie trestných činov, ktoré spadajú do oblasti úmyselných násilných trestných činov v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, ktoré by mohli byť predmetom odškodnenia zo strany štátu.

40. V tejto súvislosti Talianska republika vysvetľuje, že na rozdiel od ostatných ustanovení smernice 2004/80, ktoré stanovujú detailne povinnosti členských štátov, článok 12 ods. 2 tejto smernice sa obmedzuje na uvedenie, že trestný čin dotknutý týmto ustanovením musí mať obojakú povahu, úmyselnú a násilnú. Každý členský štát má teda určiť vo svojom vnútroštátnom práve situácie, ktoré môžu byť predmetom odškodnenia podľa tohto ustanovenia, ako aj základné kritériá umožňujúce vypočítať toto odškodnenie. Členské štáty teda disponujú širokou mierou voľnej úvahy na účely vytvorenia systému odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov a môžu teda obmedziť toto odškodnenie na určité trestné činy alebo tiež podriať ho určitým podmienkam, akým je preskúmanie chovanie obeť, ktorá nemohla, a to tiež len neopatrnosťou, uľahčiť alebo vyprovokovať spáchanie trestného činu alebo tiež preukázanie insolventnosti páchatela trestného činu.

^{*****} Rozsudok z 5. marca 2015, Komisia/Luxembursko (C-502/13, EU:C:2015:143, bod 56).

^{*****} Rozsudok z 5. marca 2015, Komisia/Luxembursko (C-502/13, EU:C:2015:143, bod 56).

41. Analýza prípravných prác, ktoré viedli k prijatiu smernice 2004/80, potvrdzuje tento výklad. Talianska republika tiež uvádza, že Komisia vo svojom návrhu smernice ***** predpokladala stanovenie minimálnych štandardov v oblasti odškodnenia obetí trestných činov a spresnila osobnú a územnú pôsobnosť smernice tým, že definovala pojmy „obete“, „úmyselné trestné činy“, ako aj „zranenia“. Podľa Talianskej republiky návrh smernice predpokladal ďalšie extrémne detailné štandardy určené na prípravu zavedenia jednotného systému odškodnenia obetí trestných činov. Porovnanie tohto návrhu s aktuálnym znením smernice 2004/80 preukázalo, že cieľ smerujúci k stanoveniu minimálnych štandardov bol opustený na účely dodržania právomocí členských štátov v trestnej oblasti a v oblasti verejných výdavkov.

42. Vo svojej replike Komisia vysvetľuje, že odvolanie sa na článok 308 ES potvrdzuje výlučne skutočnosť, že v prípade neexistencie explicitnej a špecifickej právomoci konať nadobudnutej inštitúciami Únie, prijatie opatrení obsiahnutých v smernici 2004/80 bolo na účely dosiahnutia jedného z cieľov Únie posúdené ako nevyhnutné rozhodnutím Rady prijatým jednohlasne členskými štátmi, vrátane teda Talianskej republiky. V prejednávanom prípade je cieľom smerujúcim k dosiahnutiu tejto smernice, odstránenie prekážok voľného pohybu osôb a služieb, najmä prostredníctvom povinnosti uloženej v článku 12 ods. 2 tejto smernice.

43. Podľa Komisie jediné dôvody, na základe ktorých by odvolanie sa na článok 308 ES ako právny základ mohlo stratiť platnosť, sú dôvody spojené s dodržaním podmienok stanovených zmluvami, teda potreba, aby akt, ktorý má byť prijatý, realizoval jeden z cieľov sledovaných zmluvami, skutočnosť, že činnosť by mohla byť úspešne dosiahnutá v rámci politík definovaných zmluvami a skutočnosť, že právomoc konať požadovaná na tento účel nie je stanovená v zmluvách. Talianska republika vo svojom vyjadrení k žalobe nepreukázala nedodržanie týchto podmienok a obmedzila sa na konštatovanie, že článok 308 ES neumožňuje nahradiť nedostatok právomoci Únie v oblasti trestnej a procesnej.

44. Komisia pripomína, že s nadobudnutím účinnosti Zmluvy o FEÚ sa Únia vybavila špecifickou právomocou v oblasti súdnej spolupráce v trestnej oblasti, ktorá zahŕňa predovšetkým aproximáciu zákonov a iných právnych predpisov členských štátov v určitých špecifických prvkoch trestného konania (článok 82 ods. 2 ZFEÚ), v rámci definície trestných činov a sankcií v oblastiach obzvlášť závažných trestných činov s cezhraničným rozmerom (článok 83 ods. 1 ZFEÚ), ako aj v rámci účinného uskutočňovania politík Únie v oblasti, ktorá bola predmetom harmonizačných opatrení (článok 83 ods. 2 ZFEÚ). Dopĺňa však, že právomoc pre prijatie opatrení v takýchto oblastiach je podriadená skutočnosti, že musia byť nevyhnutné na uľahčenie vzájomného uznávania rozsudkov a súdnych rozhodnutí, ako aj policajnej a súdnej spolupráce v trestných oblastiach s cezhraničným rozmerom.

45. Komisia z toho vyvodila, ako to tvrdí Talianska republika, že Únia nemá právomoc zasahovať do trestného práva procesného a trestného práva hmotného členských štátov nad rámec toho, čo je predpokladané vyššie uvedenými ustanoveniami. Len samotným členským štátom zostáva právomoc definovať trestné činy a sankcie spojené s týmito trestnými činmi za týchto dvoch podmienok. Na jednej strane táto právomoc môže byť vykonávaná len v oblasti trestných činov, ktoré nespádajú do oblastí vymenovaných v článku 83 ods. 1 druhom pododseku ZFEÚ, a to terorizmu, obchodu s ľuďmi a sexuálneho zneužívania žien a detí, nedovoleného obchodu s drogami a so zbraňami, prania špinavých peňazí, korupcie, falšovania platobných prostriedkov, kybernetickej kriminality a organizovanej kriminality. Na strane druhej táto právomoc môže byť vykonávaná pre trestné činy a sankcie, ktoré sú s nimi spojené len v prípade, ak zákonodarca Únie považuje za nevyhnutné posilniť zavedenie harmonizačných legislatívnych aktov prijatých v iných oblastiach právomoci Únie.

***** Návrh smernice Rady o odškodňovaní obetí trestných činov [KOM(2002) 562 v konečnom znení, ďalej len „návrh smernice“].

46. Komisia preto súhlasí s názorom Talianskej republiky, a to že len samotné členské štáty majú právomoc na určenie konaní zakladajúcich trestné činy podľa vnútroštátneho práva a sankcií, ktoré sú s nimi spojené.

47. Komisia sa však domnieva, že aspekty týkajúce sa podpory a ochrany obetí trestných činov nespádajú do tejto výlučnej právomoci. Podľa nej odškodnenie obetí členskými štátmi stanovené smernicou 2004/80 sa opiera o existenciu občianskoprávnej žaloby, ktorá spočíva na občianskoprávnej zodpovednosti páchatela trestného činu. Odškodnenie obete trestného činu nadobúda teda občianskoprávnú a nie trestnoprávnú podobu. Komisia z tohto dôvodu cituje odôvodnenie, ktoré je pripojené k návrh smernice a ktoré uvádza, že „občianskoprávna povaha verejnoprávneho odškodnenia vychádza jasne zo skutočnosti, že odškodnenie slúži na priznanie osobám majetkovej výhody bez snahy o sankcionovanie konania páchatela trestného činu a o priame prispenie k všeobecnému záujmu“ *****.

48. Okrem toho Komisia tvrdí, že z rozsudku z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47), vyplýva, že štátni príslušníci členských štátov majú právo byť chránení pred rizikami útoku a získať peňažnú náhradu predpokladanú právom členského štátu, na území ktorého bol útok spáchaný, a to aj v prípade, ak členský štát nie je ich členským štátom pôvodu. Tento rozsudok preukázal, že neexistuje úzka väzba medzi slobodou pohybu a právom na ochranu fyzickej integrity, nehľadiac v tejto súvislosti na to, že odškodnenie je poskytnuté štátom a uhradené z jeho rozpočtu. Práve na účely ochrany fyzickej integrity, ktorá sa týka realizácie voľného pohybu osôb, je nevyhnutné stanoviť opatrenia určené na uľahčenie odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov tým, že sa umožní prístup k vnútroštátnym systémom odškodnenia.

49. Komisia dodáva, že pri prípravných prácach ktoré viedli k prijatiu smernice 2004/80 bola konštatovaná veľká rozdielnosť medzi členskými štátmi týkajúca sa odškodnenia obetí trestných činov, pričom niektoré členské štáty jednoducho neupravovali systém odškodnenia. Táto rozdielnosť teda vyvolávala rozdielne zaobchádzanie medzi osobami podľa miesta pobytu alebo miesta trestného činu, pričom táto nerovnosť sa ešte viac objavuje v cezhraničných situáciách v stave odradiť občanov Únie vykonávať ich slobodu pohybu.

50. Komisia z toho vyvodila, že odškodnenie obetí trestných činov nemôže byť považované za otázku spadajúcu do výlučnej právomoci členských štátov. Toto konštatovanie nemôže byť spochybnené povinnosťou určenou členským štátom stanoviť systém odškodnenia obetí trestných činov, ktorý pokrýva všetky formy úmyselných násilných trestných činov upravených vnútroštátnym právom. Nevyhnutnosť odstrániť prekážky voľného pohybu osôb tým, že je chránená ich fyzická integrita a že je zaručená možnosť získať náhradu v prípade zásahu do tejto integrity, sa nemôže podľa Komisie obmedziť na povinnosť vytvoriť takýto systém odškodnenia pre členské štáty, ktoré ho nemajú. Komisia sa domnieva, že pojem úmyselné násilné trestné činy bol považovaný zákonodarcom Únie za dostatočne široký, aby pokrýval všetky najčastejšie formy prípadných zásahov do fyzickej integrity osôb.

51. Podľa Komisie teda článok 12 ods. 2 smernice 2004/80, ako ho navrhuje vykladať, nie je postihnutý žiadnou vadou platnosti a tým menej tak závažným a zjavným porušením, že by bolo možné označiť túto smernicu za ničotnú.

52. Vo svojej duplike Talianska republika uvádza, že v prípade neexistencie ustanovení zmlúv v danej oblasti, odškodnenie obetí bežných úmyselných násilných trestných činov spadá do právomoci vyhradenej členským štátom v súlade so zásadou prenesenia právomoci stanovenej v článku 5 ods. 2 ZFEÚ.

***** Bod 5.1.

53. Podľa Talianskej republiky neexistencia všeobecného systému odškodnenia obetí všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy spáchaných na talianskom území nepredstavuje prekážku ani skutočnosti, ani výkonu slobody pohybu občanov Únie. Sledovanie cieľa voľného pohybu osôb nemôže odôvodniť zásah zákonodarcu Únie v danej oblasti.

54. Okrem toho sa Talianska republika domnieva, že Komisia nesprávne vyložila rozsudok z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47). Domnieva sa, že v tomto rozsudku sa Súdny dvor obmedzil na uvedenie povinnosti rozšíriť odškodnenie v prospech obetí útoku na občanov, ktorí sa pri výkone ich práva na voľný pohyb nachádzali vo Francúzsku. Z uvedeného rozsudku nemožno vyvodiť, že členské štáty sú povinné vytvoriť, ak ešte neexistuje, všeobecný systém odškodňovania obetí bežných trestných činov v rámci úmyselných násilných trestných činov.

55. Talianska republika okrem toho pripomína, že podľa článku 352 ods. 3 ZFEÚ akty prijaté na základe tohto článku, akým je smernica 2004/80, „nesmú zahŕňať harmonizáciu zákonov a iných právnych predpisov členských štátov v prípadoch, v ktorých zmluvy takúto harmonizáciu vylučujú“. Článok 12 ods. 2 tejto smernice musí byť teda vykladaný v súlade s článkom 352 ZFEÚ bez rozšírenia sféry právomoci Únie a bez uloženia povinnosti harmonizácie zákonov a iných právnych predpisov členských štátov v oblasti odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov. Talianska republika spresňuje, že takáto harmonizácia môže byť stanovená výlučne pre „európske trestné činy“ vymenované v článku 83 ods. 1 druhom pododseku ZFEÚ a nie pre bežné trestné činy.

56. Talianska republika tiež tvrdí, že článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 sa nemôže na ňu uplatniť. Domnieva sa, že toto ustanovenie stanovuje výlučne povinnosť vytvoriť systém odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov pre členské štáty, ktoré ho nemajú. K dátumu účinnosti tejto smernice Talianska republika už mala vytvorený takýto systém odškodnenia.

57. Rada, ktorá vstúpila do konania na podporu Komisie, sa domnieva, že z rozsudku z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47), vyplýva, že uľahčenie cezhraničného prístupu k vnútroštátnym systémom odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov na jednej strane a zabezpečenie, aby všetky členské štáty disponovali takýmto systémom, na strane druhej napomáha zabezpečeniu cieľa voľného pohybu osôb a služieb. Pokiaľ ide o nevyhnutnú povahu takéhoto konania Úniou, Rada sa domnieva, že jej posúdenie sa dovoľáva politických, ekonomických, ako aj technických kritérií, a teda spadá do diskrečnej právomoci inštitúcií Únie, ktoré sa platne domnievali, že sa jedná o takýto prípad.

58. Ak sa článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 má vykladaný tak, že nezaväzuje členské štáty, aby stanovili všeobecný systém odškodnenia pokrývajúci všetky formy úmyselných násilných trestných činov v cezhraničných situáciách, cieľ odstránenia prekážok voľného pohybu osôb a služieb nebude zasiahnutý, keďže v niektorých členských štátoch určité formy úmyselných násilných trestných činov nemôžu byť predmetom odškodnenia.

V – Moje posúdenie

A – O prípustnosti žaloby

59. Talianska republika nespochybňuje prípustnosť prejednávanej žaloby. Domnieva sa, že predmet žaloby nezodpovedá odôvodneniu, v ktorom Komisia uviedla niektoré druhy trestných činov, pre ktoré Talianska republika nestanovila systém odškodnenia, zatiaľ čo v tejto žalobe Komisia jej vytýka, že nestanovila takýto systém pre všetky trestné činy spadajúce medzi úmyselné násilné trestné činy. Predmet žaloby mal byť teda rozšírený.

60. Táto námietka neprípustnosti nemôže byť prijatá. Je jasné zo znenia odôvodneného stanoviska, že Komisia vytýka Talianskej republike, že nestanovila systém odškodnenia pre obete všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy. Od odseku 1 tohto odôvodnenia sa uvádza, že na základe prehlásení prijatých medzi rokmi 2009 a 2013 Komisia dospela k záveru, že Talianska republika nedisponuje všeobecným systémom odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov. Talianska právna úprava stanovuje takéto odškodnenie pre určité úmyselné násilné trestné činy, medzi ktorými sa nachádzajú trestné činy spojené s terorizmom a organizovanou kriminalitou, „ale nie pre všetky tieto trestné činy“. Z tohto odseku vyplýva, že Komisia výslovne odkazuje na neexistenciu všeobecného systému odškodnenia pre obete všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy.

61. Je pravdou, ako to tvrdí Talianska republika, že na stranách 5 a 8 odôvodneného stanoviska Komisia predovšetkým uvádza neexistenciu takéhoto systému pre obete trestných činov zabitia a strelby a vážneho zranenia, ktoré nespádajú medzi prípady stanovené špeciálnymi zákonmi, ako aj pre obete znásilnenia a ostatných závažných napadnutí sexuálnej povahy. Je podľa môjho názoru nepochybné, že Komisia tým, že uviedla predovšetkým tieto trestné činy, poskytla len príklady trestných činov, ktoré podľa nej spadajú pod pojem úmyselné násilné trestné činy a ktoré teda musia priviesť Taliansku republiku k stanoveniu systému odškodnenia pre osoby, ktoré sú ich obeťami. Rovnako na strane 5 tohto stanoviska Komisia inak v odpovedi na názor formulovaný Talianskou republikou uvádza, že od okamihu, odkedy znenie článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 neobmedzuje jeho uplatnenie na určité úmyselné násilné trestné činy, znamená to, že odkazuje na všetky trestné činy tohto typu, čo tiež je možné nájsť na strane 6 tohto stanoviska *****.

62. Predovšetkým výrok odôvodneného stanoviska neponecháva žiadne miesto pre pochybnosť. Komisia v ňom jasne uvádza, že Talianska republika si nesplnila povinnosť podľa článku 258 prvého odseku ZFEÚ, keďže opomenula prijať opatrenia nevyhnutné na zosúladenie sa s článkom 12 ods. 1 a 2 smernice 2004/80 na účely zabezpečenia existencie systému odškodnenia obetí „všetkých“ úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území.

63. Je teda nutné konštatovať, že Komisia touto žalobou o nesplnenie povinnosti nerozšírila predmet tohto článku a musí byť teda vyhlásená za prípustnú.

B – O dôvodnosti žaloby

64. V rámci svojej žaloby o nesplnenie povinnosti je Komisia názoru, že Talianska republika porušila ustanovenia článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, a teda nesplnila si povinnosti, keďže stanovila systém odškodnenia uplatniteľný na obete nie všetkých, ale len určitých úmyselných násilných trestných činov, ktorých páchatel' je insolventný alebo neznámy.

65. Talianska republika sa domnieva, že toto ustanovenie ponecháva členským štátom právomoc vybrať trestné činy spadajúce do tejto oblasti kriminality, ktoré môžu byť na jej území predmetom odškodnenia štátom.

66. V tejto súvislosti sa domnievam, rovnako ako Komisia, že toto ustanovenie stanovuje, že obete všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy, ako sú definované vo vnútroštátnom práve, majú mať právo využiť vnútroštátny systém odškodnenia a že členský štát nemôže zvoliť medzi trestnými činmi spadajúcimi v jeho trestnom práve do oblasti tejto kriminality tie trestné činy, ktoré by mohli viesť k odškodneniu zo strany štátu.

***** Na tejto strane sa uvádza, že odkaz na európsky dohovor o odškodnení obetí násilných trestných činov preukazuje, že cieľom tejto smernice je zabezpečenie, ako to už bolo stanovené v uvedenom dohovore, systémov verejného odškodnenia pre všetky úmyselné trestné činy a nielen výlučne pre niektoré z nich.

67. Odôvodnenie tohto hľadiska spočíva podľa môjho názoru v samotnom znení textov, ktoré v mojich očiach zakladá legalitu a legitimitu smernice 2004/80, ako aj v samotnom texte tejto smernice.

68. Takýto výklad je povinný podľa článku 3 ods. 2 ZFEÚ. Toto ustanovenie stanovuje, že „Únia ponúka svojim občanom priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti bez vnútorných hraníc, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb“. Odkaz na voľný pohyb osôb v odôvodnení 1 smernice 2004/80, už použitý v rozsudku z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47), je ešte ďalej odôvodnený v rozsahu, v akom je nevyhnutný na vytvorenie takéhoto priestoru, čo je cieľ, ktorý je stanovený Úniou. Ak náhrada identifikovanej alebo neidentifikovanej škody spôsobenej páchatelmi úmyselných násilných trestných činov nie je zabezpečená, je to nepochybne aspekt „bezpečnosti“ tohto priestoru, ktorý bude oslabený.

69. Zdá sa tiež odôvodnené domnievať sa, že na zabezpečenie reality a spojitosti tohto jednotného priestoru musí občan Únie, ktorý sa chce v ňom pohybovať, najprv byť v ňom posudzovaný rovnocenným spôsobom v každom členskom štáte, v ktorom sa pohybuje. V oblasti, ktorá ma zaujíma, môže byť tento výsledok jednoducho dosiahnutý bez toho, aby bolo nevyhnutné pristúpiť k aproximácii a ešte menej k harmonizácii vnútroštátnych právnych predpisov. Je zrejmé, že pojem úmyselný trestný čin je základným pojmom trestného práva, ktorý poznajú všetky právne úpravy členských štátov. Násilie je samo osebe skutkovým pojmom, ktorého jediný problém chápania spočíva nie v jeho charakterizovaní, ale v rozsahu jeho účinkov cez utrpenú fyzickú, materiálnu alebo morálnu ujmu a v jej dôsledkoch, teda otázkach, ktoré spadajú do expertízy, najmä súdnolekárskej, a teda do právomoci súdov rozhodujúcich vo veci samej.

70. Z tohto pohľadu občan Únie, ktorý sa pohybuje, sa nachádza v jasnej situácii. Má záruku, že ak využije svoju slobodu pohybu a ak sa stane obeťou úmyselného násilného trestného činu v členskom štáte, v ktorom sa nachádza, môže požadovať od príslušných orgánov tohto štátu odškodnenie v prípade zlyhania páchatela tohto trestného činu rovnako, ako by tak mohol urobiť, ak by sa trestný čin odohral na území členského štátu, ktorého je rezidentom.

71. Stíhanie násilných chovaní podobným spôsobom členskými štátmi predstavuje samo osebe ochranu. Ak sa osoba stala obeťou takéhoto trestného činu, existujúce trestné zákony v členských štátoch mu umožnia získať náhradu škody vyplývajúcu z aktov tvoriacich materiálnu stránku spáchaného trestného činu.

72. Žaloba na náhradu škody, všeobecne nazvaná „súkromná trestná žaloba“ môže bez toho, aby stratila svoju povahu žaloby výlučne orientovanej na náhradu osobnej škody, byť uplatnená zároveň s trestným konaním, nazvaným tiež „verejná obžaloba“*****. Táto možnosť, ktorú majú vo všeobecnosti obeť, im z procesného hľadiska uľahčuje podanie žaloby na odškodnenie*****.

73. Pokiaľ je páchatel trestného činu neznámy alebo insolventný, členské štáty určili odškodnenie verejnoprávnym orgánom alebo špeciálnym fondom, ktoré zabezpečujú odškodnenie škody určitej závažnosti, teda prah, od ktorého sa predpokladá, že odškodnenie je ponechané na posúdenie členskými štátmi.

74. Všeobecná povaha zásady odškodnenia pre trestné činy, ktorých páchatel je solventný, uznaná členskými štátmi, zaručuje rovnosť zaobchádzania. Skutočnosť, že v prípade, pokiaľ je páchatel neznámy alebo insolventný, niektoré členské štáty zabezpečujú odškodnenie verejnými fondmi len pre niektoré z týchto trestných činov, narušuje túto rovnosť zaobchádzania.

***** Pozri internetovú stránku Komisie na nasledujúcej adrese:
http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_ec_fr.htm.

***** Okrem iného sa môže stať, že obeť bude disponovať voľbou medzi týmto spôsobom postupu a spôsobom spočívajúcim v predložení jej nároku priamo na občianskoprávny súd.

75. Táto situácia vytvára nerovnosť na dvoch úrovniach, a to na jednej strane vo vnútroštátnom právnom poriadku a na strane druhej, v tom, čo je mojím hlavným záujmom v rámci prejednávanej žaloby, v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, lebo napríklad v štáte by tetraplégia obeť bola odškodňovaná, ak by vyplynula zo strely vystrelennej teroristom, ale nebola by odškodňovaná, ak by autor výstrelu spáchal ozbrojenú lúpež, zatiaľ čo v susednom štáte, teda možno niekoľko desiatok metrov ďalej, by odškodnenie bolo zabezpečené v oboch prípadoch. Takýto výsledok nie je ani spravodlivý, ani primeraný.

76. Zákonodarca Únie chcel teda napraviť túto situáciu z dôvodov uvedených v predchádzajúcich bodoch.

77. Sledovaný cieľ je teda dosiahnutý článkom 12 smernice 2004/80. Tento článok, ktorého štruktúra sa mi zdá úplne súvislá, je určený pre vnútroštátne systémy odškodnenia. Odsek 1 tohto článku stanovuje zásadu, podľa ktorej mechanizmus spolupráce zavedený touto smernicou týkajúci sa odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov v cezhraničných situáciách funguje na základe platných systémov v členských štátoch. Na tento účel odsek 2 toho istého článku stanovuje povinnosť pre členské štáty vytvoriť takýto systém na účely zabezpečenia spravodlivého a primeraného odškodnenia obetí týchto trestných činov. Zákonodarca Únie sa totiž domnieval, že bolo nevyhnutné, aby všetky členské štáty mali takýto systém odškodnenia, aby prístup k nemu bol uľahčený v cezhraničných situáciách *****.

78. Článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 odkazuje výlučne na odškodnenie obeť. Neukladá teda členským štátom uznať zásadu práva na odškodnenie všetkých obetí úmyselných násilných trestných činov takto kvalifikovaných vo vnútroštátnom práve.

79. Jednoduchou „zrkadlovou hrou“ odrážajúcou to, čo existuje z vnútroštátneho hľadiska, je zabezpečená ochrana obeť v cezhraničných situáciách.

80. Na rozdiel od toho, čo uvádza Talianska republika ***** , členské štáty musia teda vytvoriť systém práva na odškodnenie pre všetky obeť trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy spáchaných na jeho území a stíhaných prostredníctvom jeho vnútroštátneho práva tak, aby v prípade, ak je takýto trestný čin spáchaný v cezhraničnej situácii, sa uvedený systém môže správne a účinne uplatniť za podmienok stanovených v smernici 2004/80.

81. Odôvodnenie takéhoto systému odškodnenia pre obeť všetkých úmyselných násilných trestných činov spočíva viac ako na pojme solidarity, ešte na myšlienke, podľa ktorej spáchanie trestného činu a náhrada škody, ktorú spôsobilo, sú dôsledky neplnenia záväzku štátu v jeho ochrannej roli. Ako to vysvetľuje Európsky parlament vo svojej správe k návrhu smernice o odškodnení obetí trestných činov ***** , „je potrebné zabezpečiť odškodnenie obeť nielen pre zmiernenie v čo najširšom rozsahu škody a utrpenia, ktoré utrpela, ale tiež pre upokojenie sociálneho konfliktu vyvolaného trestným činom a uľahčenie uplatnenia racionálnej a správnej trestnej politiky“ *****.

***** Pozri dokumenty Rady 7752/04, 7209/04 (s. 9) a 8694/04 (s. II). Na toto potrebné vyváženie Komisia už poukázala vo svojom návrhu smernice, lebo v ňom uviedla, že „je potrebné zdôrazniť, že [prístup k odškodneniu v cezhraničných situáciách a možnosť získať vo všeobecnosti odškodnenie] sa tesne prekrývajú. Ak nie je možnosť verejnoprávneho odškodnenia vo všetkých členských štátoch, [takýto] prístup... nemôže byť umožnený“ (bod 3.2).

***** Pozri bod 36 týchto návrhov.

***** Dokument A5-0330/2003.

***** Pozri s. 39 tejto správy. Európsky parlament tu preberá v skutočnosti pojmy z dôvodovej správy európskeho dohovoru o odškodňovaní obetí násilných trestných činov (pozri bod 7 tejto dôvodovej správy).

82. V žiadnom prípade takýto výklad článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 nemôže spochybniť jeho platnosť. Nie je možné proti tomu namietat' tým, že sa uvedie, že smernica zasahuje do oblasti vyhradenej členským štátom. Nielenže právny základ poslednej uvedenej je vhodne vybraný, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľov Únie, ale tiež výklad, ktorý navrhujem, nevytvára ani nemení nijaký trestný čin.

83. Trestné činy stanovené talianskym právom zostávajú nedotknuté v počte a v podstate. Talianska republika pri uplatnení smernice 2004/80 nie je nijako povinná vytvoriť alebo zmeniť trestné činy, ktoré v rámci štruktúry jej trestných právnych predpisov existujú už ako úmyselné násilné trestné činy ani vytvoriť nové. Je nepochybné, že definícia trestného činu a trestu, ktorý ho sankcionuje, spadá do zvrhovanej právomoci členských štátov, s výnimkami pripomenutými judikatúrou Súdneho dvora v rozsudku z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47).

84. Znovuzavedenie rovnosti zaobchádzania medzi obeťami úmyselných násilných trestných činov nemá prostredníctvom výkladu, ktorý navrhujem, za následok harmonizáciu systémov odškodnenia.

85. Aj keď návrh Komisie pôvodne obsahoval požiadavku vytvorenia minimálnych štandardov týkajúcich sa najmä určenia výšky poskytnutého odškodnenia *****
z diskusií v konečnom dôsledku vyplynulo, že vytvorenie takýchto noriem sa nemôže uskutočniť na základe článku 308 ES.

86. Stanovenie výšky odškodnenia so zreteľom na spôsobenú ujmu – trvalá práceneschopnosť, úplná práceneschopnosť jeden mesiac alebo viac, dočasná práceneschopnosť kratšia ako jeden mesiac – alebo tiež stanovenie prípadných stropov zostáva teda vo výlučnej právomoci členských štátov.

87. Odškodnenie však musí byť spravodlivé a primerané, ako to vyžaduje článok 12 ods. 2 smernice 2004/80, pričom vnútroštátne súdy sa môžu v tejto súvislosti v prípade pochybností obrátiť na Súdny dvor.

88. Jediná povinnosť, ktorú smernica 2004/80 ukladá členským štátom, je stanoviť odškodnenie obetí úmyselných násilných trestných činov, pokiaľ je ich páchatel' neznámy alebo insolventný, a to na účely dosiahnutia jedného z cieľov Únie.

89. Vzhľadom na vyššie uvedené si myslím, že výhrada vytýkaná Talianskej republike, že nestanovila systém odškodnenia obetí všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy na jej území, je dôvodná.

VI – Návrh

90. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor:

- určil, že Talianska republika si tým, že nestanovila systém odškodňovania obetí všetkých trestných činov spadajúcich medzi úmyselné násilné trestné činy spáchaných na jej území, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov, a
- zaviazal Taliansku republiku na náhradu trov konania.

***** Pozri článok 4 a nasledujúce návrhu smernice.